

Służko-Ciapińska (Słuszko-Ciapińska, Służko) **Maria Bronisława**, malarka, graficzka, pedagogka, ur. 14 I 1889 Sulejów k. Piotrkowa Trybunalskiego; córka Wacława, powstańca styczniowego (1837-?), i Marii; pierwsza żona Romana Jana Jabłonowskiego (1886-1963), działacza pol. ruchu socjalistycznego, a potem komunistycznego. Od ok. 1895 mieszkała w Petersburgu, gdzie w 1906 ukończyła siedmioletnią szkołę średnią przy par. Św. Katarzyny. W 1907 przyjechała do Krakowa i przez jeden semestr studiowała na Wydz. Filozoficznym UJ. W 1908 pełniła funkcję przewodniczącej komisji artyst. akademickiego koła artyst.-lit. „Życie”. W 1909 ukończyła naukę na wydz. hist.-lit. Wyższych Kursów dla Kobiet im. Adriana Baranieckiego, a w 1913 wstąpiła tam na wydz. artyst., uczestnicząc w kursie rysunku prowadzonym przez Annę Gramatykę-Ostrowską; w 1914 otrzymała na dorocznej wystawie uczennic wzmiankę pochwalną. Równocześnie, od 1909, zajmowała się nauczaniem w domach pryw. W czasie I wojny światowej znalazła się w Charkowie; pracowała jako nauczycielka i wychowawczyni klasowa w tamtejszej Pol. Szkole Realnej, w którą, z inicjatywy Pol. Tow. Pomocy Ofiarom Wojny, przekształcono szkołę męską Szczawińskiego. Zapewne tam poznała swojego przyszłego męża (ukrywającego się pod pseudonimem Marian Kozłowski), wykładającego w tej szkole fizykę i matematykę. Poślubiła go w 1917. Prawdopodobnie przyjechała z nim w końcu lipca 1918 do Warszawy, gdzie w l. 1921-22 uczyła się w SSP im. Wojciecha Gersona, otrzymując w 1922 jedną z dwu przyznanych wówczas nagród. W 1923 zapisała się do WSSP; w ciągu 4 semestrów uczęszczała na zajęcia z kreślenia i anatomii oraz odbyła kurs grafiki u Władysława Skoczylasa. W 1926 wyjechała na stałe do Paryża i podobno kontynuowała tam studia malarskie. W październiku 1936 Wil. Sąd Konsystorski Ewangelicko-Reformowany wzywał ją do stawienia się w sprawie rozwodowej, założonej przez Jabłonowskiego, nieznanego miejsca jej pobytu.

S. brała udział w wystawie uczennic Włodzimierza Nałęcza (zapewne uczestniczek jego kursów wakacyjnych), zatytułowanej Polskie morze w TZSP w 1922.

Znane są jej autorstwa prace graficzne: *Kobieta i paw*, drzew. na bibulce, ręcznie kolorowany akwarelę, sygn.: „Marja Służko”, l. 20. XX w. (na aukcji w Warszawie w 2011), *Studium młodej ko-*

biety, akwaf. tonowana, sygn.: „M. Służko”, BJ (praca подарowana bibliotece przez warsz. ASP w 1932).

Czas, 1908 nr 259, s. 2. – Nowa Reforma, 1908 nr 341, s. 1 (jako Słuszko-Ciapińska); 1914 nr 268, s. 2 (jako Słuszko-Czapińska). – *Spraw. Dyrekcji Kursów Wyższych dla Kobiet im. A. Baranieckiego za r. szkolny 1907/1908*, Kr. 1908, s. 11. – Dz. Kijowski, 1909 nr 161, s. 2 (jako Słuszko-Ciapińska). – Dz. pozn., 1909 nr 173, s. 7. – Kur. Poranny, 1922 nr 140, s. 7 (jako Służko). – Kur. warsz., 1922 nr 296, s. 5 (jako Służko-Jabłonowska). – Maliszewski J., *Sybiracy zesłani i internowani za udział w powstaniu styczniowym*, W. 1930 (dot. ojca S.). – Monitor pol., 1936 nr 234, s. 4. – Kur. pol., 1936 nr 270, s. 8 (ogłoszenie). – Jabłonowski R., *Wspomnienia 1905-1928*, W. 1963. – Piwocki, ASP Warszawa. – *Corpus studiosorum Universitatis Jagellonicae 1850-1918. A-D*, red. Michalewicz J., Kr. 1999 (jako Ciapińska Służko). – Gwardiak J., *Roman Jan Jabłonowski (1886-1963) - bojowiec PPS, uczestnik rewolucji, działacz społeczno-polityczny*, Studia Łomżyńskie, t. XVII, 2006, s. 196. – *Aukcja dzieł sztuki, 16 II 2012*, DA Okna Sztuki, W. 2012, poz. 21. – *Sztuka wszędzie. ASP w Warszawie 1904-1944*, red. Gola J., Sitkowska M., Szewczyk A., [Zachęta Nar. Galeria Sztuki], ASP w Warszawie, W. 2012, s. 275.

Arch. ASP Warszawa, Akta studenckie sprzed IX 1939, nr 1344 (teczka S.: życiorys, zaświadczenia obytych kursów, podania, fot.). – IS PAN, Zb. Specjalne, nr 81/IV: *Album studentów ASP w Warszawie 1923-24. Skorowidz studentów zwyczajnych i słuchaczy wolnych SSP w Warszawie*, k. 937.

M. Kasa
uzup. U.M.

Służyński (Słuziński, Słuzynski, Służyński, Słuczyński) **Franciszek** (Adam?), rytmownik, ur. między 1790 a 1791 wieś Świderek k. Augustowa, zm. 1 VI 1864 (lub 1865) Petersburg (?); syn Andrzeja (wg aktu małżeństwa S.; wg Kondakowa – Józefa [Osipa] albo Kazimierza), leśniczego w d. woj. augustowskim, i Rozalii z Zylińskich. Uczestnik kampanii rosyjskiej 1812, wzięty do niewoli i zesłany na Kaukaz. Tam „wymyślił pewien rodzaj dudek ze trzciny, z których takie wydobył tony, iż jak nowy Orfeusz na bazarach lud ... ściągał wokoło siebie”; grał też na oboju, waltorni, klarnecie i na skrzypcach. Po powrocie do Polski służył w 4 Pułku Piechoty Liniowej,